

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius, tel. +370 (5) 212 7608, el. p. taryba@kt.gov.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188668192

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai
Mortos g. 14,
LT-03219 Vilnius
El. paštas: ricardas.budavicius@rrt.lt

2020-11-24 Nr. (2.11-33)6V-

DĖL RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS PASKELBTOS VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL RADIJO DAŽNIŲ (KANALŲ) NUOMOS

(1) Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – **RRT**) interneto svetainėje buvo pateikta informacija¹, kad RRT skelbia viešą konsultaciją dėl gautų UAB „Bitė Lietuva“ (toliau – **Bitė**) ir UAB „Tele2“ (toliau – **Tele2**) 2020 m. rugpjūčio 18 d. motyvuotų prašymų dėl radijo dažnių (kanalų) nuomos patvirtinimo tarp Bitės bei Tele2 ir SIA Centuria (toliau – **Bendroji įmonė**) Lietuvos filialo, taip pat Latvijos bendrovės SIA Centuria ir jos Lietuvos filialo 2020 m. rugpjūčio 17 d. sutikimo dėl radijo dažnių (kanalų) nuomos, kuriais prašoma nuo 2021 m. sausio 1d. leisti Bitei ir Tele2 išnuomoti Bendrajai įmonei (jos Lietuvos filialui) šiuos radijo dažnius (kanalus) iš suporuotų radijo dažnių juostų: 791–801 MHz ir 832–842 MHz, 811–821 MHz ir 852–862 MHz, 880,1–891,7 MHz ir 925,1–936,7 MHz, 903,3–914,9 MHz ir 948,3–959,9 MHz, 1735–1760 MHz ir 1830–1855 MHz, 1760–1785 MHz ir 1855–1880 MHz, 1920–1940 MHz ir 2110–2130 MHz, 1960–1980 MHz ir 2150–2170 MHz, 2500–2520 MHz ir 2620–2640 MHz, 2540–2560 MHz ir 2660–2680 MHz (toliau – **Prašymai**). Paskelbtoje informacijoje nurodoma, kad Bitė ir Tele2 teigia, jog aukščiau nurodyta radijo dažnių (kanalų) nuoma būtina siekiant įgyvendinti Bitės ir Tele2 projektą, kuriuo siekiama sukurti visą Lietuvos Respublikos teritoriją dengiantį RAN tinklą, apimantį 2G, 3G, 4G ir planuojamą 5G, ir kuris bus valdomas Bendrosios įmonės (toliau – **Planuojamas bendradarbiavimas**). Bitės ir Tele2 pateiktuose Prašymuose ir/ar juos papildančiuose dokumentuose, siekiant pagrįsti Planuojamo bendradarbiavimo teisėtumą ir pagrįstumą, be kita ko, remiamasi kitų Europos valstybių (Švedijos, Islandijos, Danijos, Suomijos, Lenkijos) mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo pavyzdžiais.

(2) Remiantis Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 1V-854 patvirtintų Radijo dažnių (kanalų) skyrimo ir naudojimo taisyklių 72.2.3 punktu, vienas iš aspektų, kurį RRT turės įvertinti nagrinėdama Bitės ir Tele2 pateiktus Prašymus bei sprendama, ar suteikti leidimus išnuomoti jų turimus dažnius Bendrajai įmonei, yra tai, ar planuojamas dažnių perleidimas ženkliai nepablogins konkurencijos sąlygų. Siekiant užtikrinti, kad konkurencija rinkoje būtų efektyvi ir vartotojai galėtų gauti jos teikiamą naudą, atitinkamoje rinkoje veikiančioms ar siekiančioms veikti įmonėms turėtų būti sudaromos kuo palankesnės sąlygos efektyviai konkuruoti bei gauti prieigą prie veikimui atitinkamoje rinkoje reikalingų resursų². Konkurencijos atitinkamoje rinkoje sumažėjimas dažniausiai nulemia žalingas pasekmes vartotojams – žemesnę paslaugų kokybę ir/ar aukštesnes kainas.

(3) Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos kompetencija vykdant įstatymų priežiūrą yra numatyta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje, kurioje įtvirtinta, kad Konkurencijos taryba vykdo valstybinę konkurencijos politiką bei kontroliuoja, kaip laikomasi Konkurencijos įstatymo. Vykdydama savo funkcijas Konkurencijos taryba atkreipia dėmesį į tam

¹ Informacija prieinama internete adresu: <https://www.rrt.lt/rrt-viesai-konsultuojasi-del-radijo-dazniu-kanalu-nuomos/>.

² Pavyzdžiui, įmonėms, veikiančioms telekomunikacijų rinkose, reikalinga prieiga prie pakankamo kiekio radijo dažnių.

tikrus ūkio subjektų veiksmus, kurie gali kelti klausimų dėl suderinamumo su konkurencijos teisės reikalavimais. Atsižvelgdama į tai, kad vykdydama savo funkcijas Konkurencijos taryba tam tikra apimtimi yra susipažinusi su kitų Europos šalių mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo atvejais ir kitų valstybių institucijų bei Europos Komisijos priimtais sprendimais šioje srityje, šiuo raštu Konkurencijos taryba atkreipia RRT dėmesį į kai kurias su kitų Europos šalių mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimu/tokio bendradarbiavimo vertinimu susijusias aplinkybes, kurios, Konkurencijos tarybos vertinimu, gali būti reikšmingos RRT vertinant Prašymuose pateiktą informaciją bei priimant sprendimus.

I. Dėl Konkurencijos tarybos teikiamos nuomonės apimties ir teisinės reikšmės

(4) Prašymuose Bitė ir Tele2, be kita ko, teikia argumentus, kurie, mobiliojo ryšio operatorių vertinimu, pagrindžia, jog visas Planuojamas bendradarbiavimas neprieštarauja konkurencijos teisei, t. y. kad Planuojamas bendradarbiavimas neribos konkurencijos arba kad Planuojamo bendradarbiavimo sukurta nauda viršys galimus konkurencijos ribojimus. Konkurencijos taryba atkreipia dėmesį, kad pateikti savo išsamias išvadas dėl Planuojamo bendradarbiavimo atitikties konkurencijos teisei (įskaitant ir tokių Planuojamo bendradarbiavimo aspektų kaip mobiliojo ryšio operatorių informacijos mainai, Planuojamo bendradarbiavimo įtaka mobiliojo ryšio operatorių konkurencijai infrastruktūros lygmeniu ir kt.) Konkurencijos taryba galėtų tik atlikusi išsamų tyrimą dėl Planuojamo bendradarbiavimo atitikties Konkurencijos įstatymo³ nuostatomis, o šiuo metu tokio pobūdžio tyrimas nėra atliktas.

(5) Atsižvelgdama į aukščiau nurodytas aplinkybes, Konkurencijos taryba pažymi, kad šiuo raštu teikia RRT tik savo preliminarias įžvalgas bei prieinamą informaciją apie kitų šalių praktiką nagrinėjant mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo teisėtumo klausimus tik ta apimtimi, kiek tai susiję su būsimu RRT sprendimu suteikti arba nesuteikti leidimą Bitei ir Tele2 išnuomoti joms priklausančius radijo dažnius (kanalus) Bendrajai įmonei.

II. Dėl mobiliojo ryšio operatorių radijo dažnių (kanalų) nuomos Bendrajai įmonei

(6) Konkurencijos taryba supranta, kad turimų radijo dažnių (kanalų) kiekis yra reikšmingas mobiliojo ryšio operatorių galimybei konkuruoti rinkoje ir teikti kokybiškas paslaugas. Šią aplinkybę savo praktikoje yra pripažinusios tiek Europos Sąjungos valstybių narių konkurencijos priežiūros institucijos, tiek Europos Komisija.

(7) Pavyzdžiui, 2012 m. Danijos konkurencijos priežiūros institucija nusprendė, kad nėra pagrindo imtis veiksmų⁴ dėl mobiliojo ryšio operatorių *Telia Denmark* ir *Telenor A/S* bendradarbiavimo susitarimo⁵, patvirtinusi mobiliojo ryšio operatorių prisiimtus įsipareigojimus, tarp kurių, be kita ko, buvo įsipareigojimas per bendrąją įmonę pirkti radijo dažnius. Toks įsipareigojimas buvo nustatytas siekiant išvengti situacijos, kai pirkdamos dažnius atskirai, o po to juos sujungdamos (angl. *pooling*) bendroje įmonėje, *Telia Denmark* ir *Telenor A/S* gautų prieigą prie vis didesnio radijo dažnių kiekio. Danijos konkurencijos institucijos sprendimo priėmimo metu keturiose mobiliojo ryšio operatorių tuo metu naudotose dažnių juostose *Telia Denmark* ir *Telenor A/S* turimos dažnių dalys kartu sudarė 50-60 procentų konkrečių juostų dažnių. Po minėto sprendimo priėmimo įvykusiųose aukcionuose, kuriuose dalyvavo bendroji įmonė, šios turimų dažnių dalys dvejose dažnių juostose sumažėjo iki 29-33 procentų. Danijoje taip pat įvyko aukcionai dėl trijų papildomų dažnių juostų. Šiuo metu penkiose iš septynių dažnių juostų *Telia Denmark* ir *Telenor A/S* bendros įmonės turima dažnių dalis yra 33 procentai arba mažiau (vienoje dažnių juostoje ši įmonė apskritai neturi dažnių),

³ Ir galimai Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo.

⁴ Minėto sprendimo santrauka anglų kalba prieinama internete adresu: https://ec.europa.eu/competition/ecn/brief/02_2012/dk_mobile.pdf.

⁵ Susitarimu mobiliojo ryšio operatoriai susitarė per bendrą įmonę dalintis mobiliojo ryšio tinklu, įskaitant dalinimąsi dažniais.

o likusiose dvejose dažnių juostose *Telia Denmark* ir *Telenor A/S* tebevaldomos dažnių dalys sudaro 50-54 procentus. Be nurodytų įmonių Danijoje veikia dar du mobiliojo ryšio operatoriai, kurių kiekvieno atskirai turima dažnių dalis skirtingose dažnių juostose svyruoja nuo 17 iki 70 procentų. Atkreipiame dėmesį, jog 2020 m. spalio 23 d. Bitės ir Tele2 papildomuose paaiškinimuose⁶, pateiktuose RRT, kuriuose Bitė ir Tele2 minėtą Danijos mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo atvejį nurodo kaip pavyzdį bendradarbiavimo, kuris neiškraipo konkurencijos, aplinkybė, jog tokia išvada dėl šio bendradarbiavimo buvo padaryta tik po to, kai mobiliojo ryšio operatoriai įsipareigojo pirkti dažnius bendrai, nėra nurodyta.

(8) Europos Komisija, vertindama mobiliojo ryšio operatorių *Orange* ir *T-Mobile* susijungimą⁷, nurodė, kad sujungę turimus radijo dažnius 1800 MHz dažnių juostoje⁸ mobiliojo ryšio operatoriai galimai būtų vieninteliai, kurie galėtų Jungtinėje Karalystėje pasiūlyti visą šalies teritoriją padengiančias didžiausio greičio 4G technologija pagrįstas paslaugas, kas lemtų rinkos padalinimą tuo požiūriu, jog likę mobiliojo ryšio operatoriai galėtų pasiūlyti tik žymiai prastesnės kokybės produktus. Nurodytame sprendime Europos Komisija taip pat pažymėjo, kad prieinamas dažnių, kuriuos galima apjungti, kiekis yra lemiantis pajėgumo kriterijus, nuo kurio priklauso, kada mobiliojo ryšio operatorius turi atlikti kitus veiksmus, kad padidintų savo pajėgumus, kurie paprastai yra brangesni bei kad gretimas dažnių spektras leidžia lengviau ir pigiau derinti spektrą bei įrangą. Konkurencijos tarybos turimais duomenimis, papildomos bazinės stoties įrengimas naudojamame mobiliojo ryšio tinkle yra ženkliai brangesnė alternatyva siekiant padidinti tinklo talpą nei papildomų radijo dažnių (kanalų) panaudojimas esamose bazinėse stotyse. Be to, naujos bazinės stoties įrengimas užtrunka ilgesnį laiką ir ši galimybė gali būti apribota tokių aplinkybių kaip tinkamos vietos bazinei stočiai įrengti suradimas bei tam reikiamų leidimų gavimas. Kitos tinklo talpos didinimo alternatyvos, Konkurencijos tarybos žiniomis, taip pat yra riboti pakaitalai papildomų radijo dažnių (kanalų) naudojimui. Bitės Prašyme taip pat nurodyta, kad „*dėl Planuojamo bendradarbiavimo padidėjęs veiksmingumas negalėtų būti pasiektas kitomis priemonėmis, išskyrus dalijimąsi spektru*“. Taigi, dėl galimo itin didelio dažnių kiekio sutelkimo vieno rinkos žaidėjo ar kelių bendradarbiaujančių rinkos žaidėjų rankose, kyla pavojus, kad kitiems rinkos dalyviams bus prieinamos tik ženkliai brangesnės tinklo talpos didinimo bei paslaugų kokybės gerinimo alternatyvos, kuriomis naudodamiesi tokie rinkos dalyviai galimai būtų priversti didinti teikiamų paslaugų kainas, arba jie gali prarasti galimybes ar ekonomines paskatas investuoti į inovacijas bei paslaugų kokybės gerinimą, kadangi tokie veiksmai nesuteiktų jiems konkurencinio pranašumo rinkoje, jei jų konkurentai turėtų galimybę tokį patį rezultatą operatyviai pasiekti „pigesnėmis“ priemonėmis. Atitinkamai, toks konkurencinio spaudimo rinkoje sumažėjimas gali nulemti neigiamas pasekmes vartotojams – mažesnes investicijas į inovacijas ir/ar paslaugų kainų padidėjimą.

(9) Aptariant Lietuvos mobiliojo ryšio operatorių teikiamų paslaugų rinką (rinkas), pažymėtina, kad joje (jose) veikia trys mobiliojo ryšio operatoriai, o dažnių aukcionai iki šiol visais atvejais buvo organizuojami laikantis pariteto principo, kas reiškia, jog šiuo metu visi trys Lietuvoje veikiantys mobiliojo ryšio operatoriai analogiškose dažnių juostose turi vienodą kiekį radijo dažnių (kanalų). Bitei ir Tele2 sujungus turimus radijo dažnius, jų Bendroji įmonė naudotų 2/3 visų visose dažnių juostose mobiliojo ryšio operatoriams prieinamų radijo dažnių. Konkurencijos tarybos žiniomis, nei vienu iš Bitės ir Tele2 nurodytų kitų Europos šalių mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo atveju⁹ dėl bendradarbiavimo nebuvo sutelkta tokia didelė visų prieinamų dažnių dalis visose dažnių juostose, kokia būtų sutelkta Planuojamo bendradarbiavimo atveju. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, jog trečiasis mobiliojo ryšio operatorius neturėtų galimybės sudaryti analogiškų susitarimų dėl dažnių sujungimo, kadangi Bitė ir Tele2 Planuojamo bendradarbiavimo

⁶ Papildomus paaiškinimus Bitė ir Tele2 pažymėjo žyma „konfidencialu“.

⁷ Sprendimas prieinamas internete adresu: https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m5650_1469_2.pdf.

⁸ Bendras nurodytų mobiliojo ryšio operatorių turimų dažnių 1800 MHz dažnių juostoje kiekis viršijo 80 procentų.

⁹ Išskyrus Suomijos mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo atvejį, tačiau šis bendradarbiavimas apėmė tik 15 procentų šalies populiacijos.

susitarimas yra [KONFIDENCIALU] ir truks bent [KONFIDENCIALU] metų¹⁰, o kitų mobiliojo ryšio operatorių, veikiančių Lietuvos rinkoje (rinkose), nėra. Ši aplinkybė skiriasi nuo egzistuojančių daugelyje kitų Europos Sąjungos valstybių, kuriose mobiliojo ryšio operatoriai yra sudarę dalinimosi mobiliojo ryšio tinklu ir dažnių sujungimo susitarimus. Pavyzdžiui, Danijoje, Švedijoje ir Lenkijoje veikia mažiausiai po keturis mobiliojo ryšio operatorius. Tuo tarpu Suomijoje, kurioje veikia trys mobiliojo ryšio operatoriai, dviejų iš šių operatorių bendradarbiavimo susitarimas apėmė 50 proc. šalies teritorijos ir tik 15 proc. jos gyventojų¹¹.

(10) Dar viena, Konkurencijos tarybos vertinimu, reikšminga aplinkybė yra tai, jog Danijos ir Švedijos atveju dalinimosi tinklu susitarimų sudarymo metu 4G technologija¹² buvo vertinta kaip ateities technologija, kurios vystymui reikalingų dažnių aukcionų organizavimas buvo numatytas ateityje, o tuo metu išvystytų 2G ir 3G technologijų atžvilgiu dažnių kiekio sutelkimas nekėlė grėsmės dėl išskirtinio konkurencinio pranašumo. Taigi, nepaisant mobiliojo ryšio operatorių sudarytų susitarimų sujungti turimus dažnius, galima problema dėl labai didelio radijo dažnių (kanalų) kiekio sutelkimo sudarius bendradarbiavimo susitarimus galėjo būti sprendžiama nustatant atitinkamas ateities radijo dažnių aukcionų sąlygas. Akcentuotina, kad Danijos bei Švedijos atveju palyginus dalinimosi tinklu susitarimus sudariusių mobiliojo ryšio operatorių bendrai turėtų radijo dažnių dalį susitarimų sudarymo metu bei turimą dabar, ši dalis sumažėjo. Lietuvos atveju 4G technologijos vystymui bei naudojimui reikalingų dažnių aukcionai jau yra įvykę, šiuo metu operatoriai teikia šia technologija paremtas paslaugas individualiai, o šiai technologijai dažnių kiekis gali būti svarbus konkurencinio pajėgumo veiksnys. Bitei ir Tele2 sujungus turimus dažnius, Bendroji įmonė paslaugų teikimui galėtų naudoti dvigubai didesnę atitinkamų radijo dažnių kiekį. Be to, Bitei ir Tele2 ketina Planuojamo bendradarbiavimo kontekste sujungti dažnius, reikalingus/tinkamus 5G technologijos vystymui, kurie bus parduodami ateities aukcionuose. Tuo atveju, jeigu ateities dažnių aukcionuose parduodant 5G technologijos vystymui reikalingus dažnius bus laikomasi pariteto principo kaip ir ankstesniuose aukcionuose, atskirai įgijusios dažnius aukcione Bitei ir Tele2 galėtų bendrai vystyti 5G technologiją, per Bendrąją įmonę sutelkę dvigubą dažnių kiekį.

(11) Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas aplinkybes, Konkurencijos tarybos vertinimu, sprendžiant, ar suteikti Bitei ir Tele2 leidimą nuomoti turimus radijo dažnius (ir/ar kokią dažnių dalį) Bendrajai įmonei, turėtų būti įvertinta, ir ar nustatant ateities dažnių aukcionų sąlygas arba kitomis priemonėmis (pavyzdžiui, įpareigojant operatorius įsigyti dažnius per Bendrąją įmonę) gali būti užtikrinta situacija mobiliojo ryšio operatorių teikiamų paslaugų rinkoje (rinkose), kai joje bus išsaugota kuo efektyvesnė konkurencija tarp rinkos dalyvių ir kuo didesnis efektyviai veikiančių konkurentų skaičius, tokiu būdu suteikiant didesnę naudą mobiliojo ryšio operatorių paslaugų vartotojams bei užtikrinant jų interesų apsaugą.

(12) Tikimės, kad šiame rašte pateikta informacija Jums bus naudinga.

Tarybos narė

Dina Lurje

Eglė Malonytė tel. Nr. +370 5 212 4225, el. p. Egle.Malonyte@kt.gov.lt

Jurgita Ratkevičiūtė tel. Nr. +370 5 231 7468, el. p. Jurgita.Ratkeviciute@kt.gov.lt

¹⁰ Duomenys iš konfidencialių Bitei ir Tele2 susitarimų dėl Planuojamo bendradarbiavimo.

¹¹ Bitei ir Tele2 rašte nurodyta informacija apie kitų šalių mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo apimtį įvardinta kaip konfidenciali.

¹² 4G technologijos vystymui turimų dažnių kiekis laikomas reikšmingesniu lyginant su ankstesnės kartos mobiliojo ryšio technologijomis.